Sbírka pro německé vojáky na frontě

Nařízením okresního úřadu v Boskovicích číslo 83/III-1942 se v jednotlivých obcích pořádala sbírka zimních potřeb všeho druhu pro německé vojáky na frontě. Záznamy o této akci se dochovaly v pobočce okresního archivu v Boskovicích.

Než se podíváme na horlivost lidí přispět, chtěl bych se nejprve krátce vrátit o pár let nazpátek, a to do doby, kdy k nám němečtí vojáci přijeli. Sloupský pekař Černý (jehož předci k nám přišli z Jedovnic) vzpomínal, jak si nakupovali rohlíky do pytlů a nezřízeně se přejídali v cukrárnách. Rozesmátí prý kroutili hlavami a nevěřili, co všechno si mohou dovolit koupit. Důvodem jejich nakupování byl pochopitelně silně nadhodnocený kurz říšské marky.

Pohled na sloupské náměstí v roce 1942. V popřední hotel J. Kučery, později nazvaný U svícnu, hovorově místními Špica (podle Svícnu, výrazného stalagmitu, symbolu Sloupsko-šošůvských jeskyní). Budova je dnes nevyužívaná. Uprostřed trafika Františky Ševčíkové ze Sloupa čp. 86.

Ale zpět do roku 1942. To nařízení přišlo ihned po novém roce, takže sbírka probíhala již v lednu. Podle dochovaných seznamů to občané s odevzdáváním věcí moc nepřeháněli. Z Holštejna bylo odevzdáno celkem 24 kusů (např. tři nátepníčky – že by na otírání potu?), z Houska 30 kusů (např. jeden štuc, což je rukávník a jeden břišní pás), z Vavřince 47 kusů (např. dva metry flanelu nebo pět chráničů hlavy), ze Suchdola 77 kusů (např. dva kožichy nebo tři surové kůže). Nutno přiznat, že v Šošůvce a ve Sloupě to někteří asi brali (oproti jiným) docela zodpovědně. Ze Šošůvky odešlo celkem 115 kusů – 14 šál, 14 párů ponožek, 10 surových kůží, 21 čepic, 6 svetrů,

jedny teplé onuce, 30 kožešin, 1 vlňák, 2 přikrývky, 3 vesty… U nás ve Sloupě jsme byli ještě štědřejší. Odevzdali jsme celkem 250 kusů, a to například 50 párů teplých ponožek, 32 šál, 18 svetrů, 25 pokrývek hlavy, 17 párů rukavic, 12 košil, patery klapky na uši nebo 3 živůtky.

František Pala

Těžko odhadnout, kolik z těchto věcí se dostalo až na frontu k německým vojákům a kolik se jich po cestě „záhadně“ ztratilo. Důkaz (a zároveň upřesnění sloupské sbírky) najdeme například ve sloupské obecní kronice. Jde o zápis z roku 1942, který zapsal tehdejší sloupský kronikář a učitel František Pala:

„Zničení mnoha měst při bombardování, kruté mrazy pronásledující německou armádu na východě, projevily se nedostatkem šatstva, hlavně zimního. Vždyť obyvatelstvo bombardovaných měst uniklo často smrti jen v prádle. A celé vlaky polozmrzlých vojáků z východní fronty byly dováženy do Rakous i k nám, aby jim byly amputovány zmrzlé údy. Ani kádě s vodou ve vlacích nezachránily zmrzlé údy vojáků v nich namočené. Toto vše vedlo k vyhlášení sbírky šatstva a prádla – hlavně zimního – pro postižené. Sbírka byla provedena v neděli dopoledne. Sebrané se sváželo do hotelu Kučera (čp. 36, známé jako *„Špica“*). *Dary byly různé,*

Vojáci německého wehrmachtu opouštějí Sloup na konci II. světové války v květnu 1945. Podle Mgr. Jaroslava Vávry jde o tank PzKpfw IV Ausf. G s představným pancířem kolem věže (tzv. Schürzen neboli zástěrami). Případně PzKpfw IV Ausf. H se sundanými bočními pancíři na ochranui pásů. Kanon 7,5 cm KwK 40 L/43 nebo L/48.

jak kdo cítil. Daroval jsem 2 kravaty, soused 1 hedvábnou dětskou čepičku. Ale objevily se i kožichy, krásný černý žaket, pěkná vojenská blůza a nové teplé ponožky. To darovali v domě, kde bydlí 3 osoby s akademickými tituly. A tak žaket v mé nepřítomnosti zmizel, vojenská teplá blůza i ponožky také (Bedřichu Pernico, žaket je nemoderní. Frantíku Šamalíku, ta vesta, ušitá z pevné vojenské blůzy, vydržela hodně dlouho!). A mnoho našich lidí si pomohlo tím, co se hodilo. Ostatní se převezlo do Boskovic na okresní úřad. A ještě se mnozí oblékli.“

Jistě nebudu daleko od pravdy, že k takovýmto *„revizím“* nashromážděného ošacení docházelo prakticky ve všech obcích i městech, ve kterých sbírka probíhala. Asi to nebylo zrovna nejčestnější, ale vzhledem k době se to snad dá pochopit.

Miloslav Kuběna
foto – archiv autora

Poznámka:

Když jsem četl větu Fr. Paly: *„Ani kádě s vodou ve vlacích nezachránily zmrzlé údy vojáků v nich namočené,“* vzpomněl jsem si na svého dědu Josefa Plcha (*1908). Ten vzpomínal, jak mu jeho dědeček vyprávěl, že jako malý chlapec viděl (zřejmě na začátku roku 1813) návrat Napoleonovy armády z tažení do Ruska – omrzlé vojáky převáželi na vozech v kádích naplněných vodou.

Josef Plch